

Annux Litterx Prouinciæ Ad annum Christi 1656

(『1656年度フランス管区年次報告書』) について

—*Les Lettres Provinciales* (『プロヴァンシアルの手紙』) に関連して—

森 川 甫

イエズス会フランス管区長からローマのイエズス会本部への公式の1656年度および1657年度年次報告文書は、「今日まで、少なくとも、フランスにおいては知られていなかった」(パリ・ソルボンヌ大学 Jean Mesnard 教授の評言)が、われわれはその文書が ARCHIVUM ROMANUM SOCIETATIS IESU に存在するのを見いだした。その報告書は次のとおりである。

Annux Litterx Prouinciæ Ad annum Christi 1656, Roma, ARCHIVUM ROMANUM SOCIETATIS IESU, 6 feuilles (12 pp.).¹⁾

755ページ以下に、上記 *Annux Litterx* の手稿コピー、およびラテン語テキスト(タイプした文書)を提示する。

この *Annux Litterx* 「年次報告書」のなかに、ブレーズ・パスカル著『プロヴァンシアルの手紙』²⁾ に関する記述を発見した。今日まで、『プロヴァンシアルの手紙』に関してイエズス会士の個人的証言、回想録³⁾は知られていたが、イエズス会の公式報告書は知られていなかった。この報告記事の分析、解釈は1990年11月、大阪大学に提出した学位請求論文のなかでおこなった。

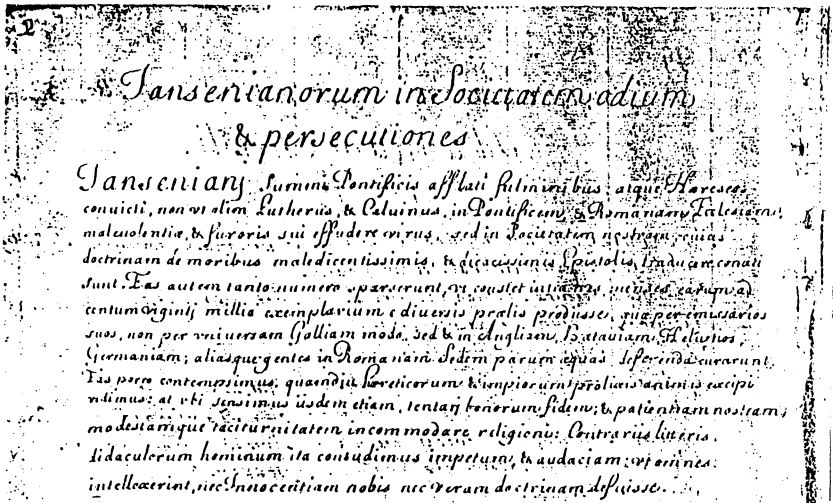
以下、その報告記事を年次報告書原文(手稿)コピー、および、邦訳の順に提示する。

---

1) 本号では、1656年度の報告文書のみ発表する。

2) 関西学院大学『社会学部紀要』No. 16. 所収の拙論「『プロヴァンシアル』論争の起源と経過」参照。

3) たとえば、Le P. René Rapin, *Mémoires*, éd. Aubineau, 1865, 3 vol., in-8°.

イエズス会に対するジャンセニストの憎悪と迫害

ローマ教皇の雷に打たれた明白な異端であるジャンセニストたちは、かつてのルターやカルヴァンの如くローマ教会の教皇に対して彼らの毒をまき散らす代わりに、イエズス会に歯向かってきた。彼らはイエズス会の道徳を中傷と嘲笑とに満ちた彼らの手紙のなかで歪曲した。そして、これらの手紙は、非常に数多くまき散らされた。というのは、彼らはあきらかに3カ月間に、さまざまな印刷機を用いて、おおよそ12万部の手紙を発行した。そして、これらの手紙は、フランス全体、イギリス、オランダ、スイス、ドイツ、また、ローマ教皇にほとんど好意を持たない他の国の人々にも広がった。さらにまた、私たちは、異端と不敬虔で動揺する精神の持ち主によって歓迎されているのを見ているかぎりには、これらの手紙を軽蔑して見過ごしてきた。しかし、これらの手紙によって、善意の人々の信仰が脅かされ、私たちの忍耐と謙虚な沈黙によって宗教が損われることがわかるとただちに、私たちが純粹さや真の教理に欠けるものではなかったことをすべての人々が理解するように、〔これらの手紙の〕激しく、そしてずうずうしい嘲笑を撃退した。

56 - 99

Annus Litteræ Prouinciæ Transiua
ad annum Christi
1656

Prouinciæ hæc numeravit hinc anno personas, Sexcentas. Scilicet
nonaginta. Sex. annuumeratis etiam nouitiis.

Sacerdotes trescentos Septuaginta octo, Scholasticos. centum triginta et octum
Pædagogos. Indium nonaginta septem.

Religiosi nouing. Scholastici Sexdecim, Coadiutores Sex. Defecerunt
ab ordine, quatuor. Coadiutores temporales. Mortui sunt duodecim.

Multa emissiones per Prouinciã in hoc anno obita. Hærenes ad fidem
Catholicã Solemni ritu reuocati, decem et amplius. In Congregationibus
B. Virginis, exhibita passim rara charitatis in pauperes et Christiana
humilitatis obsequia.

Hæc communia, nunc ad partic. uitoria descendamus

Cor Regis in Templo Domus Professor
Parisiensis Conditum

Decimo sexto. kalendas. Decembris, Cor Ludouicij Quu. Francorum
Regis, ad eodem moriente legatum nobis, atque concessum a Regina, in ecclesiã
conclusum est, quod Marito suo, eadem Regina et pietissima Coniux, magna
sumptibus excitauit. Proxime sequenti Dominico die, venit illa in templum
nostrum, multis prælatis atque oratoribus supra id uisura præsum.

Antea sunt a Regis et Musicis Desperata, et habita est ab oratore nostro
Congregatio digna hac celeberritate. Emicant ex pariete quasi in ære pensiles
Angelj duo, humanã naturã maiores. Unã manu in Trophæo argenteo telus
ureis distincto, Cor flammæcum sustinent; altera manu regium coronam
eidem imponunt Cordi, quod in caelum uidentur attollere; Cæterum tanto
sanctis librarum non adharere muro, sed ex eo euolare uideantur. Sexaginta
millibus librarum Turonicarum stetit opus; in quod præter ea Suecicæ
Argentj trecenta pondo, illi uincia decem adhibita sunt, per Sculptores
et fabros totius orbis peritissimos. Fornix autem Capella, quæ Mausoleum
capitosa circumuestita est nigro marmore, uel Sæpi di; quibus inscribitur
ex candidissimo marmore Imagines, parum exstantes. Simul et Regis
oppositos uultus, et Regina in maritum amore in prædium et exhibent.

ill.
hinc

Jansenianorum in Societatem adiutorum & persecutiones

Jansenianorum Summi Pontificis afflati fulminibus, atque Hæreticos conuicti, non ut olim Lutherus, & Calvinus, in Pontificem, & Romanam Ecclesiam maleuolentia, & furoris sui effudere vitas, sed in Societatem nostram, cuius doctrinam de moribus maledicentissimis, & detestabilissimis Epistolis, & auctoritatibus sunt. Has autem tanto numero perscrutarunt, ut constet in totas, & in partes eam per ad centum viginti milia exemplarium, & diuersis praelis produsse, quæ per emendationes suas, non per uniuersam Galliam modo, sed & in Angliam, & Bataviam, & Helvetios, Germaniam, aliasque gentes in Romanam, & in præterea parum equas seferendæ curarunt. His porro contemptissimis, quando in Hæreticorum, & Impiorum prælois, & in totis recipi vidimus; at ubi tenuissimis eisdem etiam, tanta honorum, & fidem, & patientiam nostram, modestamque simplicitatem in commutare religionis, contra rursus litterarum, & dædicatorum hominum, ita consueuimus impetum, & audaciam, ut omnes intellexerint, nec Innocentiam nobis, nec veram doctrinam defuisse.

Hic affinis est tempestas, excitata in Societatem nostram, per quosdam Parochos Rothomagensis, de quibus uerba scripsit Pater noster, qui in ea urbe manent.

Primus & Primarius Rothomagi Parochus, pessime iam dudum in Societatem animatus, architectus est tempestatis huius. Et in Synodali coeui doctrinam Societatis pluribus conuictis inspicere, & in quoque omnibus deuere audis est, ore delata ad Illustrissimum & Reuerendissimum Archiepiscopum Rothomagensis, & in Normannia Primatem, non vocatus modo, & redargutus temerarij consilij fuit, sed etiam iussu ut in concionibus, tum in Synodali congressu, profiteri se palam, & aperte nec doctrinam, nec personam Societatis culpa, ulla imminuere uoluisse. Non paruit tamen, ut potest qui aliquot elapsis hebdomadis, nactus occasione in ueterato per opportunam dno, ex Euangelia de doctrina Pharisæorum, grauius in Societatem, eiusque doctrinam moraliter inuectus est, contra quam Illustrissimus Archiepiscopus, etiam intentam, & suspensam prohibuisset. Hic & cum Pater Actor Collegij Rothomagensis contumacia facinus ubi ad Illustrissimum Archiepiscopum, tenuisset, & uoluit supplicem sibi libellum a Patre Actore offerri, qui duo peterentur, primo ut iniurias & Galas, quæ in vulgus gallico Idioma disseminabatur, Jansenistarum Litteras censura sua feriret; Secundo, & innotat Parochi penitentiam recederet; quæ in necessitas iudicis, & pondus imponeretur. Censuram Literarum Illustrissimus Archiepiscopus ad Conuentum Episcoporumque Parisiis celebrabatur, remittendam esse censuit;

3.

In Parochum pers. animaduertere noluit prius, quam de culpa quæstio fuisset instituta; quare ad Officialem suum causa cognitionem translulit. Si Parochus sibi soli diffidens, quo se rurius muni reb, auxilium implorauit Capitulum Rothomagensis cuius est ararius Luator, ideoque id sibi tribuens priuilegij sui ab eo passet solo redargui: Sed re diligentius expensa Capitulum opem ferre non tenuit. Itaque confugit ad cæteros Urbis Parochos, quorum plerique, sapientioribus tamen & maioris nominis exceptis, caeco impetu perditissimâ causâ sese implicauerunt, quo fuit & commentitio successu, superbiens insolentius extulit animos, fecitque ut fœderatj Parochj Rothomagensis scripsissent & ad Parisienses Parochos, & ad alios cæterarum Diocæcon Francia. Ut eadem coniunctj omnes conspiratione doctrina & ceteris censuram apud Episcopos Parisijs congregatos faciliusurgerent. Verum inter Parochos non pauci fœdus irriserunt, & complures Episcopi pro singularj suâ equitate constantiter obstiterunt, Adde quod Excellentissimus Princeps Longauiillus Totius Normanniæ Gubernator, Parochum tantj malj authorem & architectum ad se vocauerit & acriter reprehenderit adhibendâ prohibitione, ne hæc lues grassaretur: idem venit Supremj Senatus Normanniæ Insularis Præses: non desit tam enirius offundere, susceptumque conciliium vehementius premere, donec a congregatis Episcopis ut parerat, repulsam tulisset ab ijs explosus, & obiurgatus. Interualis apud Officialem agitatur fœderatis Parochis, qui licet rei sint, nihilominus Patrem Rectorem accusant, quod in suo supplici libello supradictum Parochum iniurijs affecisset, ea nimirum mente in inuidiam a se & accusationis dedecus amolirentur: Sed diu quo aduersus Societatem incandebatur Parochus plura ex calamo extorsit quam ex ore, eoque venit malitia: Quæ causâ suis afficerent, ea ipse clamideleritor. Patrem Rectorem falsitatis conuinceret, nisi caute & prudenter rethnas illas anteuertisset, & in iudicis remedijs se se inuississet. Qu tandem amicorum interuentu pacate composita cum magnâ modestiæ nostre approbatione Ciuitatem Obiurgans exhalauit.

Surclia quoque aliquid turbatum est, occasione vnius e Nostris qui in templo nostro Concione in habens, ad populum octauo Septembris cum multa pie doctque de Natali Occipare dixisset, sub finem Janseniorum dogma perstringit: Præter apud paucos aliquos grauitè offendit qui huius doctrina lue infectj erant, & que Illustris in un loci & nobilitatem aduersus eum concitauerunt: Sed hæc procella post aliquod tempus deforbuit prudentj consilio Pennisrj Iudicis qui seditionis omni ferebatur eius concionem, auditis testibus minime reperit & Patrem latâ

4

Sententiâ absoluit: Serenissimus etiam Princeps de Duce Aureliane nsis, huic componendo negotio plurimum iuuit; tum suo erga Societatem impulsu studio, tum acceptis a Regiâ literis, atque ita controuersia omnis sedata est. Porro sic affecta Societati contigit idem quod plantis atque arboribus occurrit, ut amputatæ repullulent & in fruges abundantiores exuberent, siue Missiones attendas, siue Scholastica exercitia, siue conciones habitas ad plebes, siue etiam temporalia incrementa. Quæ omnia in melius profecerunt & sequentes narrationes explicabunt.

Missiones

Evocati a Rege ad Missionem Castrensens. Nostri scribis vris, operam nauarunt, cum magnâ Societatis gloria & eorum suorumque in officio continerentur vigis, & fatis funeros, ut pie credimus, asseruerunt caelo.

Mi. **P**lexiæ quoque per Patres ientia probationis pijs inibitionibus serio ad laboratum in Missionibus, quatuor potissimum Sacras in expeditiones incubere, ex quibus post admissos ad ceptanda peccata circiter triginti mille homines, quanta sperant ad propagationem diuini cultus maxima poterat, exilitas caelitus.

Alit. **B**iturigi bit. & Nostro circa Solum & intercos, per sacros Subilaj dies missi sunt ad Castrum Rodolphi, non ignobile agri Bituricensis oppidum ubi ingentes in Domini vineâ fructus fecere; Spatio trium hebdomadarum, hominum millia plus quinque Sacra Confessione purgata ad ad castate Conuiuium admissa sunt; hoc præceteris ad memoriam insigne quod præcipui illius oppidi Rives capitali inter se odio disidentes, sic nostrorum incredibili studio, caritate industria conciliati sint, et ad mutuos amplexus conuolarint & ad pristina anticitia officia redierint.

Per Broicensis Diocesis in missis Collegio Rothomagensi Patres Magnos opere sua fructus collegerunt, in conciliandis inter se diuersis gentibus, in male partorum restitutionibus, in pacatis familiis, rebus priuatis ac publicis ad optimum statum reuocatis.

Mi. **A**mbiani quoque Missia instituta sub anni finem, Sacerdotes omnino duo per dies triginti strenue Missionem adierunt, tanta consulantium etiam alius e paggia hominum, ac purorum frequentia, ut turba Sacras ades crux: tanta in ultitudine capacis, implente, mora priuatis in lectis et in colarum solitudo; inter cetera hoc mirabilitate, æque ac miserabiliter contigit, ut rusticus quidam Seruus ab heri sapius, ad vitæ emendationem, atque in primis peccatorum expiationem incitatus, cum pijs admonitionibus pertinacius reclamasset, infelici casu, biduo post exstinctus sit.

nann cum duo simul terram possessione percindere, hic terra diffuentis miras
oppressus est, ulters qui se se Deo concilia rat, divinâ ope feliciter euadente.

In Collegio cyrenensij Missionis quatuor percurarias parrochias obite, magno
accolarum fructu. Incredibile dictu est quom in ultra in una die octo urbe diuidius, adique
sublata, quos reconciliationes, restitutiones ac, tempore præsertim Subilij facta, cum duo
e Nostrijs cum aliquot Sacerdotibus secularibus crum am in ra hominij excolerent.

In Corisopitensij Missionis obite in quibus Nostrijs vulgo fructus cyberes diuturnosque
capuunt, tam in Rusticorum pagis, quam ad iudicinali littera.

His affinia sunt qua per homos paupim ad Dei gloriam, et animarum salutem
pie gesta referuntur.

Exerc.
23.

In Domo Probationis Parisiensij. Exercitius Spiritualibus exercitij sunt. Seculo res
numero viginti tres.

Comul.

Ibidem Nono Julij Francica. Sancti hoba. Paella Nobilis anglicana in templo
nostro hancim iuravit et Solemni ritu Ecclesia Catholica reconciliata est,
presente et fauente Serenissimâ Regina Anglia et in universo eius comitate amplissimo,
Præsuit actioni Sacerdos Concionator Societate nostrâ qui ab Ulejanij præfatione exorsus
postea ejus fidij Professionem excepit et publica demum absolutione donatam dimisit

Cont.
Arg.

Molinenses quiddam mirabile sic produnt. Cum Pater Minister in clauso
cubiculo negotij quida goret, audit pulsantem aliquem ad ostium, sed accurrens cum
neminem vidisset, perrexit ad Sabros lignarios qui operis tectum imponabant:
crix præsto aderat Pater, cum casu mirabili architectus eloco Superiori in terram
decidens, ceruicem ad lapidem impexit et fregit, morientij Pater absolutione ne
impertit, cum Sufficiente signo penitentis animij, unde sic interpretatus Pater ille.
Angelum eius custodem existitisse qui pro foribus strepitum edidisset ad
succurrendum eo in casu, periclitantij, animæ huic, de salute æterna.

Misj.

NEC omittenda est Aurelianensis Missio, quam procurarunt duo e Nostrijs
non sine magno animarum bono. Quatuor sermo hominum millia sua deposuere
peccata. Mûnseus Jo. us Archidiaconus eiusque diocesis qui præter operam suam sumptus
adonictum necessarios, us liberaliter suppeditauit.

In Collegio Turonensij res benegeste sic referuntur. Per Adventum Quadagesimes
dies Concionis habita a duobus e nostris in ade primarijs fructu non in minore quatu
plauus aliqui concurru, ab alijs item omnibus quibus per alia munia non licuit
diuersis in locis conciones atque catecheses, qua res pietatem hac in urbe non parum
promoueli

Res Literariæ

Parisius in æquum Collegium nostrum tanto Scholasticorum flore suo aut numero aut nobilitate. Certè tantat in consuetudine frequentia quam p̄tina in Gallia dignitate. Facile principum, et non paucorum ad idem angustia non poterat admitti in consuetudine.

In Collegio Nivensij, p̄git in dies. Siquidem Princeps Dux Jurisdictionis utroque pro suo in Societatem esse coramantij studio de hoc Collegio bene mereri, cuius sui in nos hinc uel latic amoris illustre prosuisset non uisum. concessit in impensas nostris templi edificandij quadraginta librarum gallicarum millibus.

Turonis Illustrissimus Archiepiscopus amor in Societate hanc studium non modo consistit idem tempore, sed augere etiam uidetur, indeo, qui bene debet hac orbe Societas, quod quiete in ueneribus fungatur suis, cumque contra male uolentium insidias, calumnias, defensas rem ac uerum uerè accipiat.

In Collegio Augensij, suum etiam littera uelere fructum. Illustrissimus enim Archiepiscopus Rothomagensis, in Augensij orbe illustratione Latino Dramate acceptus a Rhetoribus, suam orationem bene uolentiam testatur, post die minorum ordinum candidatos in templo nostro publice consecrauit. Nec minore postea cum sui in nos amoris sensu accommendatione Collegij Illustrissimæ Principis Guyssianj Ducis Soror, cum in orbem crenis et gallico carmine ab auditoribus nostris salutaris est.

Edificia & res temporales.

Collegium Parisiense geminis adificiis amplificatum est: alterum quia luminibus sacelli nostri obstruebat, ab Collegij Collectaj Socio emptum ac commodiores in uisus respectum. Alterum ad hortuli nostri sinem constructum, sumptibus Nobilissimj domini Fouquet, Regij in Supremo Parisiorum Senatu Procuratoris Generalis, & Summij arary Prefectj, qui Superiori anno Bibliothecam fundauerat. Continet hoc adificium in in primo ordine ambulatiom: unde per arcus prospectus est in hortum: in medio aulam recreationij nostrorum destinatum: in summo Bibliothecam.

In Collegio Flacensij profecta de ueneris, tamque maturis ad habitatum edibus clausa tantum in decus exornat, ora dilud in uisendum hospites in diuaque noui concurrant.

In Molinensij captum est adificium, in quo schola tres cum Prefectj aula & Sacristia ad futurum templum destinata in secundâ contiginatione, cubicula aliquot, in summa Bibliotheca continent. Et ad fastigium quoque

panductum; partem suam in Collegio; partem liberato opusculum, quæ cum dæm-
 perauerunt, nec non Illustrissimi Præsidis de Mesure, qui olim in hoc
 Collegio literaria operam navauerit. Quæ quærent singuli millibus Francos ad
 Scholæ constructionem dederunt; Antiqua quoque Domus pene media
 sui partem collata murorum ac trabium, cæcis, restaurata.
 Hæc quoque ædificia hospitalia. P. Taliani, et quæ Collegium percepit orbis
 inditus, a fundamētis, in integrum restituta est.
 In Collegio Audiniensij pauperelico, reseruantur in dies Sarta sacra, domus quem magnam
 partem in ruinam incumbens, quantum fieri potest instauratur.
 Cæteralans, quod ante duos circiter annos ad tria pene librarum Turmensium
 millia creuerat, media prope pars, qua curis, qua Mamosynus, hodie dissoluta est.
 Agrestium hic numerus, propter assiduam bellorum cladem, quibus insulsa indies
 præceduntur, quamplurima.
 Collegij Compignensis hoc anno capta est possessio, præsentè Serenissima
 Regina Mare et Reuerendissimo Episcopo Suesonensi; atque ad ea in partem
 Lantia post biduum subsecuto Christianissimo Rege Ludouico decimo quarto
 Totius fundationis secretum continent. Littera sensim missa, quæ hic reticere
 necesse non est.

Supersunt. *Elogia defunctorum*
qui duodecim omnino
numerati sunt.

Pater Nicolaus Fardonnec, Picti, Coadiutor Spirituualis,
 obiit Oppa in Residentia Societatis cuius ipse Superior erat. Sexto Ianuarij
 ætatis anno quinquagesimo septimo, Societatis trigesimo octauo, cuius maximam
 partem exegit in obituendo Ministrj officio, per diuersa Collegia Societatis, Acior etiam
 in domo Probationis Rothomagensis Tertianorum Patrum, sive Simoni in audiendo
 infensibus, oris iandis agris, habendis concilijs, et cæteris partibus neq; operari;
 Mortem præsentis se videns, huic obedire se fortiter ac iuxta Sacramentis Ecclesie
 munus constantè excepit.
Antonius Caron, Ambionus; Scholasticus approbatus, obiit Peneij,
 undecimo Ianuarij ætatis anno trigesimo tertio, Societatis tertio, Mura integritate
 æquæ anno non plus uno, in Collegio Veracensij commemoratus, in litteris multum
 proficit, iniquitate magis, et quartana febrè correptus, quæ in continuam degenerationem
 optato tandem finem vitam, integram etiam absoluit.

Johannes Mallet, Lugdunensis, Coadiutor temporalis, obiit Collegio Parisiensi, viginti octavo Junii, ætatis anno quinquagesimo primo, Societatis ingenuæ laborantibus, quæ in anno octavo peritus, corporibus quatuor instituit, scilicet studium cultus & admodum opus paratis, licet in deus caritate esset infirmus atque in ualidus. In suppreca morbo quo febricit peripneumoniam laborauit constantem & egastremam; in quibus singulariter susceptis que Sacramentis Ecclesiæ quæ postulat ardentem susceptis aliquot ante obitum diebus, Sancto finitandem exspirauit.

Jacobus le Breton, Rhedonensis, Coadiutor temporalis, obiit Brnoq inter Honoricos duodecimo Martii, ætatis anno sexagesimo quinto, Societatis quadraginta primo. Nullum habuit Societatis domicilium, sed additus erat Societatis. Mox concionator, per quadraginta annos in quibus christum ei fuerit. Cum ex tunc laboraret, sepius corporis interit, perceptis Ecclesiæ Sacramentis, testis sensu pietatis, et dote bonæ famæ totam orbem implens, quæ ut statim ad us exequias effusa est. Canonici templi priores, corpus eius in suo templo sepultum mandauerunt usque solemnibus exequiis parentibus usque, comitantibus uiris Primariis tam Clericis quam Laicis. Dies nimirum rependente humili seruo, in terræ quæ eius uirtutes amercabantur præter eam coronam quam ei multo supererem in Cælis destinauit, erat enim, ut eius Rex testatur Pius Innocens, deuotus, obediens, exerecundus & ad omne bonum paratus.

Franciscus Pignob, Bouldunensis, Scholasticus approbatus, obiit Parisiis Sancto Martii, ætatis anno octuagesimo octauo, Societatis undecimo, docuit humaniores Literas annis pluribus, etiam cum laude, in Theologia nauabat operam, in eâ proficiebat excellenti præditus ingenio. Si exaltatus respondisset, nam affectu morbis corporeculo fuit, toto ferme decennio, & ante obitum annis duobus, præcordiorum palpitatione laborauit, quam postea quartana febris ac deinde continua conuulsus est, cum pectoris oppressione. Mortem habebat incrotis, ad quam bona Religio a uita inuitabab, & ad eam de iuuante peruenit, omnibus Ecclesiæ Sacramentis rite perceptis.

Ludouicus de Beauvais, Ambarensis, Scholasticus approbatus, obiit Parisiis in Collegio, prima Aprilis, ætatis anno octuagesimo septimo, Societatis nono, pius & ingenua Adolescent, seruens Spiritu moderatus, regulæ uim obseruauit & omnibus suuimopere charus, docuit humaniores Literas in Collegio Ambariensis.

In Philosophia in Collegio Flodensy, & in iuncturam animi in unum
 Pueria parit atq; Anaxius, cum in arde corporis maligne febri cum inflammatione
 putris animum deum dicitur, & cetera, ante procuratus & Tibilio Alexandro septimo
 Summo Pontifici obito, munus, placide quiescit in Domino.

Pater Antonius Rodaneq; Ambasciator, Coadiutor spiritualis, obiit
 Anaxius in Collegio, secundo Septima, Augusti, aetate anno trigesimo octavo, eo ipso die
 quo, secretum in processu erat ante annos octodecim, Praefecti Conuictorum munus
 suscepit, mox ferme anno sed cum caritatis ac prudentia laude, Docerat
 Literas humaniores, & Rhetoricam annis pluribus, pro dignitate, postea
 Magistrum unius coenobii Nostris Summe charus, tandem in Conuictorum
 gubernatione moribus contraxit, quia sanguinem ex peccato fudit, & post mensa
 aliquot lenta tate, existens est, desiderio sui relicti non modico, propter
 singulari prudentiam, & integritatem, atque amorem cum Deo, unde frequen
 ter in genibus coram Sanctissimo Sacramento modesta tali, orad praeterea
 inueniens incendere. Obiit plenus Senibus, dulcia Colloquia saepius ad Oum
 fundens, omnibus Sacramento rite procuratus.

Pater Jacobus du Val Pontodemariensis, Coadiutor spiritualis, formatus
 obiit Cadomy quinto Septembris, aetate anno sexagesimo quinto, Societatis
 quadragesimo quarto, continuis Infirmis acerbis exercitibus per totum Religiosa
 vita curriculum, sed tamen animum, non despondit, & golleris patientia
 longum hoc Martyrium superavit. Crebro Super mensa diligens in refectio
 ri pro Infirmis alius, ipse infirmus hac munus Supplet. Miris & pius erat
 in conversatione, erga res spirituales bene affectus, de quibus crebro ej; sermo erat
 cum magna mentis tenetitudine. Postremo in morbo Sacramenta Ecclesiae
 deuote postulauit & recepit. Tuncque munus integris animi Sensibus exspirauit.

Jacobus Bertou, Lotaringus, Coadiutor temporalis, obiit Flexia
 rigus primo octobris, aetate anno quinquagesimo quinto, Societatis Trigesimo
 Faber, ferrarius industrius, & vigilans, Imperatoris officio Flexia functus annis
 quinquaginta cum approbatione. Laupertatis memor, & charitatis & vigilentia,
 in deficienda, impiger, nisi quid temperis ab officio liberum haberet, horologis eundem
 impenderet, variis cunctis tantam in affectu corpore constantiam, exhibuit
 etiam parua, spernam in Supremo vita spatio, quo grauius agrotauit, tribus
 enim anticubitum in nris agrum anhelitum traxit, ex oppresso pectore tandem
 ex hydropsi & febricula consumptus est.

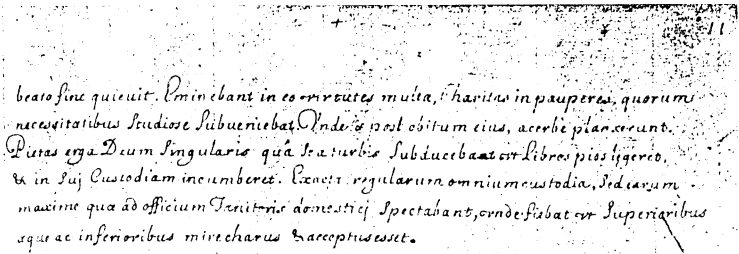
10

Philbercus Gueneau, Nivernensis, Scholasticus approbatus, obiit Parisiis in Collegio, Secundo Novembris, ætatis anno trigesimo tertio, Sæcietatis quinto, pius, modestus, compunctus, & ætatem honestate, in communis congressu cum omnibus suscipere. Docuit Grammaticam Aunliæ annis duobus Sed tertiam grammaticam Scholam Parisiis tria mensium in aggressus, utaq; merito quo per octiduum decubuit fortiter superato, & Sacramentis devote susceptis, interiit, in æno apud Nostros suis relicto desiderio.

12-
Sept.

Pater Leonardus Garreau, Lemouice, quatuor Votorum Professorus, obiit Secundo Septembris, interemptus ab Iroquois, in naua Franciæ, dum pergeret ad Hurones. Annos natus erat quinquaginta, æque quibus in Societate ingressus, in missione Canadensi Sæcietatis posuit, mira sunt que referunt eorum regionum Patres nostri de zelo eius, in animabus Infidelium Deo lucrando, & laboribus indefessis de amore crucis & evangelicæ paupertatis, de pietate erga Christum dominum & de ceteris eius virtutibus, quas ipsi suscipere exequuntur, hoc enim de gloriæ eius obitu silitere non debet. Cum ab Iroquois per proditionem contra pacta cum Francia in via bellum intentatum esset. Nauicula que aliquot Nostros exherbent cum herontibus pluribus Sclopetis et catapultis impetita sunt. Unde contigit ut glante plumbæ traheretur hic Pater in Spina dorsæ, quæ plagâ ingenti exulnervata atque contracta est, biduo, tamen Superuixit interemptoribus suis bene precans & necum ignoscens suam, & Spoliatus vestibus omnibus ipsorum induisio ac relicto omni femoralis, reportatus est in eam habitationem Societatis quæ in monte Regali sita est, cum acerbissimis doloribus in corpore sed ineffabili gaudio in mente, quod Christo Domino simili esset in morte nudus & expoliatus & ab omni Solaris destitutus. Tandem a Patre Claudio Piart loci Superiore sollicitè habitus & Sacramentis Ecclesiæ procuratus, beatum Spiritum transmisit in Cælum. Relictis exuuuâ corporis sui in eâ Insula Iylyestæ.

Thomas Ruault, Ebroicensis, Quaduor temporalis, obiit Parisiis in Domino infesta, decimo octavo Decembris, ætatis anno Trigesimo quinto, Sæcietatis octavo, lugubri casu, labentis in caput signis ex Superiori recto, quod incendium conseruet, in aditum nostræ cœcinæ, cui extinguendo dum ad laboras, dicitur cum suis Parribus & fratribus, huic ingenti damno Succubuit, accepto graui exulnere in cerebro, quo non statim extinctus est, sed post tres hebdomadas decubitus, datis signis eximia patientia, & susceptis devote omnibus Sacramentis Ecclesiæ,

(p. 1) ¹⁾

Annuae Litterae Prouinciæ Franciæ
Ad annum Christi 1656

Provincia hæc numerauit hoc anno personas, Sexcentas [Socii 696] ²⁾
nonaginta Sex, annumeratis etiam nouitiis.
Sacerdotes trecentos Septuaginta octo, Scholasticos centum triginta &
vnum
Coadiutores centum nonaginta Septem.
Admissi nouitij Scholastici Sexdecim, Coadiutores Sex Defecerunt
ab ordine, quatuor Coadiutores temporales. Mortui Sunt duodecim.
Multæ Missiones per Prouinciam hoc anno obitæ. Hareticj ad fidem
Catholicam Solemni ritu reuocatj, decem & amplius. In Congre-
gationibus
B. Virginis, exhibita passim rara charitatis in pauperes & Christianæ
humilitatis obsequia.

Hæc communia, nunc ad particularia descendamus

1) 手稿のページを示す。

2) marginal. 欄外。

Cor Regis in Templo Domus Professæ
Parisiensis Conditum

Decimo sexto kalendas Decembris, Cor Ludouicj Xiii Francorum
Regis, ab eodem moriente legatum nobis, atque concreditum a Reginâ in
Mausoleo
conclusum est, quod Marito Suo, eadem Regina & pientissima Coniux,
magnis
Sumpsibus excitauit. Proxime Sequentj Dominico die, venit illa in tem-
plum
nostrum, multis prælatis atque palatinis Stipata id visura primum.
Cantatæ sunt a Regiis Musicis Vesperæ, & habita est ab oratore nostro
Concio digna hac celebritate. Emicant ex pariete quasj in aëre pensiles
Angelj duo, humanâ Staturâ maiores: Vnâ manu in Strophiole argenteo
liliis
aureis distincto, Cor flammeum Sustainent; alterâ manu regiam coronam
eidem imponunt Cordj, quod in cælum videntur attollere; Cæterum tanto
artificio libratj, vt non adhærere muro, Sed ex co euolare videantur.
Sexaginta
millibus librarum Turonicarum Stetit opus; in quod præter æs Suecicum
Argenti trecenta pondo, Auri Vnciæ decem adhibitæ Sunt per Sculptores,
& Fabros totius orbis peritissimos. Fornix autem Capellæ, quæ Mausoleum
capit tota circumuestita est nigro marmore vel Jaspide, quibus insertæ
ex candidissimo marmore Imagines, parum exstantes, Simul & Regis
optimj virtutes, & Reginæ in maritum amorem produunt & exhibent.

(p. 2)

Jansenianorum in Societatem odium
& Persecutiones

Janseniani Summi Pontificis afflati fulminibus ; atque Hæreseos conuicti, non ut olim Lutherus, & Calvinus, in Pontificem, & Romanam Ecclesiam maleuolentiæ, & furoris sui effudere virus, sed in Societatem nostram, cuius doctrinam de moribus maledicentissimis, & dicacissimis Epistolis traducere conati sunt. Eas autem tanto numero sparserunt, ut constet intra tres menses earum ad centum viginti millia exemplarium e diversis prælis prodiisse, quæ per emissarios suos, non per vniuersam Galliam modo, sed & in Angliam, Batauiam, Heluetios, Germaniam ; aliasque gentes in Romanam Sedem parum æquas deferenda curarunt. Eas porro contempsimus quamdiu hæreticorum & impiorum prolixis animis excipere vidimus : at vbi sensimus iisdem etiam, tentari bonorum fidem, & Patientiam nostram modestamque taciturnitatem incommodare religioni : Contrariis litteris didaculorum hominum ita contudimus impetum & audaciam vt omnes intellexerint, nec Innocentiam nobis nec veram doctrinam defuisse. Huic affinis est tempesta excitata in Societatem nostram per quosdam Parochos Rothomagenses, de quibus ita referunt Patres nostri qui in ea

vrbe manent.

Unus e Primariis Rothomagj Parochis, pessime iamdudum in Societatem animatus, architectus est tempestatis huius. Is in Synadalj coetu doctrinam

Societatis pluribus conuiciis infuscare, dirisque omnibus deuouere ausus est,

at re delata ad Illustrissimum & Reuerendissimum Archiepiscopum Rothomagensem Totius Normanniæ Primatem, non vocatus modo & redargutus

temerarii consilii fuit, sed etiam iussus tum in concionibus, tum in familiaribus

congressu profiteri se palam & aperte nec doctrinam, nec personas Societatis

culpa ulla imminuere voluisse. Non paruit tamen utpote qui aliquot elapsis

hebdomadis, nactus occasionem inueterato peropportunam odio, ex Euan-gelio de

doctrina Pharisæorum, grauius in Societatem, eiusque doctrinam moralem inuectus est, contra quam Illustrissimus Archiepiscopus, etiam intentatâ Suspensione

prohibuisset. Hic & tum Pater Rector Collegii Rothomagensis contumax facinus

vbi ad Illustrissimum Archiepiscopum detulisset, voluit is supplicem sibi libellum

a Patre Rectore offerri, quo duo peterentur, primo vt iniurias & falsas, quæ in

vulgus gallico Idiomate disseminabantur, Jansenistarum Litteras censurâ suâ

feriret: Secundo vt nominatj Parochi petulantiam coerceret; quâ viâ
necessitas iuridice
respondendj imponeretur. Censuram Litterarum Illustrissimus
Archiepiscopus
ad Conuentum Episcoporum, qui Parisiis celebrabatur, remittendam esse
censuit;

(p. 3)

In Parochum vero animaduertere noluit prius, quam de culpa quæstio
fuisset
instituta; quare ad Officialem suum causæ cognitionem transtulit. At
Parochus
sibi soli diffidens, quo se tutius muniret, auxilium implorauit Capituli
Rothomagensis,
cuius est ærarius Quæstor, ideoque id sibi tribuens priuilegii, vt ab eo
posset
solo redargui: Sed re diligentius expensa Capitulum opem ferre non
tentauit.
Itaque confugit ad cæteros Urbis Parochos, quorum plerique, Sapien-
tioribus tamen
& maioris nominis exceptis, coeco impetu perditissimâ causâ sese im-
plicarunt,
quo futili & commentitio successu, superbiens insolentius extulit animos,
fecitque vt foederati Parochi Rothomagenses scripserint & ad Parisienses
Parochos
& ad alios cæterarum Dioceseon Franciæ. Vt eadem coniuncti omnes
conspiratione
doctrinæ moralis Societatis Censuram apud Episcopos Parisiis con-

gregatos

facilius vrgerent. Verum inter Parochos non pauci foedus irriserunt, & complures

Episcopi pro singulari suâ æquitate constanter obstitere. Adde quod Excellentissimus

Princeps Longauillæus Totius Normanniæ Gubernator, Parochum tanti malj

authorem & architectum ad se vocauerit & acriter reprehenderit adhibitâ prohibitione ne hæc lues grassaretur: idem vetuit Supremi Senatus Normanniæ

Infulatus Præses: non desiit tamen virus effundere, susceptumque concilium

vehementius premere, donec a congregatis Episcopis vt par erat, repulsam tulisset ad iis explosus, & obiurgatus. Interea lis apud Officialem agitura foederatis

Parochis, qui licet rei sient, nihilominus Patrem Rectorem accusant, quod in suo

supplici libello supradictum Parochum iniuriis affecisset, ea nimirum mente vt inuidiam a se & accusationis dedecus amolirentur: Sed odium quo aduersus

Societatem incendebatur Parochus plura ex calamo extorsit quam ex ore eoque venit malitiæ vt quæ causæ suæ officerent, ea ipse clam deleuerit ut Patrem Rectorem falsitatis conuinceret, nisi caute & prudenter technas illas

anteuertisset, & iuridicis remediis sese muniisset. Lis tandem amicorum interuentu pacate composita cum magna modestiæ nostræ approbatione Civitatem Vniuersam exhilarauit.

Aureliæ quoque aliquid tubatum est, occasione vnus e Nostris qui in

templo

nostro Concionem habens, ad populum octauo Septembris cum multa pie doctequē

de Natali Deiparæ dixisset, sub finem Jansenianorum dogma perstringit. Vnde apud paucos aliquos grauitē offendit qui huius doctrinæ lue infecti erant, iique,

Illustrissimum loci Antistitem aduersus eum concitauerunt. Sed hæc procella

post aliquod tempus deferbuit prudenti consilio Primarii Iudicis qui Seditiosam

vti ferebatur eius concionem, auditis testibus minime reperit & Patrem latā

(p. 4)

Sententia absoluit : Serenissimus etiam Princeps & Dux

Aurelianensis, huic componendo negotio plurimum iuuit ; tum suo erga Societatem impulsus

studio, tum acceptis a Reginâ litteris, atque ita controuersia omnis sedata est.

Porro sic affectæ Societatis contigit idem quod plantis atque arboribus vsu venit,

vt amputatæ repullulent & in fruges abundantiores exuberent, siue Missiones

attendas, siue Scholastica exercitia, siue conciones habitas ad plebes, siue etiam

temporalia incrementa. Quæ omnia in melius profecerunt vt sequentes narrationes explicabunt.

Missiones

Evocati a Rege ad Missionem Castrensem Nostrj v [un mot illisible]
ribus viris
operam haurunt, cum magnâ Societatis gloriâ & eorum [un mot illisible]
quos in officio continuerunt
vivos, & fato functos, vt pie credimus, asseruerunt cælo.
Flexiæ quoque per Patres tertiæ probationis quj inibi versantur Serio
adlaboratum
in Missionibus, quatuor potissimum Sacras in expeditiones incubuere, ex
quibus
post admissos ad expianda peccala circiter vigintj mille homines, quanta
Sperari ad
propagationem diuinj cultus maxima poterat, vtilitas exstitit.
Biturigibus Tres e Nostris circa festum Pentecostes, per sacros Jubilæj dies
missi sunt
ad Castrum Rodophj, non ignobile agri Bituricensis oppidum vbi ingetes
in Dominj
vineâ fructus fecere; Spatio trium hebdomadarum, hominum millia plus
quinque
Sacra Confessione purgata ad coeleste Conuiuium admissa Sunt; hoc
præ coeteris ad
memoriam insigne quod præcipuj illius oppidi ciues capitalj inter se odio
dissidentes,
sic nostrorum incredibilj studio, charitate & industriâ conciliatj sint, vt ad
mutuos
amplexus conuolarint & ad pristinæ amicitiae officia redierint.
Per Ebroicencem Diocesim missj e Collegio Rothomagensi Patres.
Magnos

operæ suæ fructus collegerunt in concilandis inter se dissidentibus, in malepartorum

restitutionibus, in pacatis familiis, rebus priuatis ac publicis ad optimum statum

reuocatis.

Ambiani quoque Missio instituta sub annj finem, Sacerdotes omnino duo per dies

vigintj strenue Missionem adierunt, tanta conuolantium etiam aliis e pagis hominum,

ac puerorum frequentia, vt turba Sacras ædes vix tantæ multitudinis capaces implente,

mira priuatis in tectis esset incolarum Solitude; inter cœtera hoc mirabiliter, æque,

ac miserabiliter contigit, vt rusticus quidam Seruus ab hero sæpius, ad vitæ

emendationem, atque in primis peccatorum expiationem incitatus, cum piis

admonitionibus pertinacius reclamasset, infoelici casu biduo post extinctus sit:

(p. 5)

nam cum duo simul terram fossione proscinderent, hic terræ diffluentis minâs

oppressus est, altero quj sese Deo conciliarat, diuinâ ope foelicius euadente.

In Collegio venetensj Missiones quatuor per varias parroccias obitæ, magno accolarum fructu. Incredibile dictu est quam multa in vna dioceseos vrbe dissidia, odioque

Sublata, quot reconciliationes, restitutionesue, tempore præsertim Jubilæj factæ, cum duo

e Nostris cum aliquot Sacerdotibus Sæcularibus vineam in ea Dominj excolerent.

In Corisopitensj Missiones obitæ in quibus Nostrj vulgo fructus vberes diuturnosque,

capiunt, tam in Rusticorum pagis, quam ad vicina late littora.

His affinia sunt quæ per Domos passim ad Dej gloriam & animarum salutem

pie gesta referuntur.

In Domo Probationis Parisiensj Exercitiis Spiritualibus excultj sunt Sæculares numero vigintj tres.

Ibidem Nono Julij Francisca Stanhoba, Puella Nobilis anglicana in templo nostro hæresim eiuravit & Solemnj ritu Ecclesiæ Catholicæ reconciliata est,

præsentè & fauente Serenissimâ Reginâ Angliæ & viuerso eius comitatu amplissimo,

Præfuit actionj Sacerdos Concionator e Societate nostrâ quj ab Elegantj prafationi exorsus

postea ejus fidej Professionem excepit & publicâ demum absolutione donatam dimisit

Molinenses quiddam mirabile sic produnt, Cum Pater Minister in clauso cubiculo negotij quid ageret audiit pulsantem aliquem ad ostium, Sed accurrens cum

neminem vidisset perrexit ad fabros lignarios qui operis tectum imponebant;

vix præsto aderat Pater, cum casu mirabilj architectus eloco Superiorj in terram

decidens, ceruicem ad lapidem, impegit & fregit, morientj Pater ab-
solutionem

impertiit, cum sufficientj signo poenitentis animj, vnde Sic interpretatus
Pater ille,

Angelum eius custodem extitisse qui pro foribus strepitum edidisset ad
Succurrendum eo in casu periclitantj, animæ huic, de Salute æternâ.

Nec omittenda est Aurelianensis Missio, quam procurarunt duo e Nostris
non sine magno animarum bono. Quatuor ferme hominum millia Sua
deposure,

peccata. Adiunxit Se iis Archidiaconus eius diocesis qui præter operam
Suam Sumptus

ad victum necessarios, iis liberaliter Suppeditauit.

In Collegio Turonensj res bene gestæ sic referuntur. Per Aduentus &
Ouadragesimæ,

dies Conciones habitæ a duobus e nostris in æde primariâ, fructu non
minore quam,

plausu atque concursu, ab aliis item omnibus quibus per alia munia non
licuit

diuersis in locis conciones atque catecheses, quæ res pietatem hac in vrbe
non parum

promouet.

(p. 6)

Res litterariæ

Parisiis vix vnquam Collegium Nostrum tanto Scholasticorum floruit aut
numero aut nobilitate. Certe tanta est in Conuictu frequentia etiam pri-
mariæ

in Galliâ dignitais facile principum; vt non paucj ex ædium angustîâ non potuerint

admittj in Conuictum.

In Collegio Blesensj, pergit in dies Serenissimus Princes Dux Aurelianensium

pro suo in Societatem vetere ac constantj Studio, de hocce Collegio bene mererj; cuius

sui in nos singularis amoris illustre posuit testimonium, concessis in impensas nouj

templj ædificandi quadraginta librarum gallicarum millibus.

Turonis Illustrissimj Archipræsulis amor in Societatem ac Studium non modo

constitit idem Semper, Sed augerj etiam videtur in dies, cui Sane dibet hac vrbe

Societas quod quiete mueribus fungatur Suis, cumque contra maleuolorum

calumnias defensorem acerrimum experiatur.

In Collegio Augensj Suum etiam Litteræ tulere fructum. Illustrissimus enim

Archiepiscopus Rothomagensis, in Augensis vrbis lustratione Latino Dramate

exceptus a Rhetoribus, Suam vt in nos beneuolentiam testaretur, postridie minorum ordinum candidatos in templo nostro publice consecrauit. Nec minore

postea cum Sui in nos amoris Sensu accommendatione Collegii Illustrissima

Princeps Guysiani Ducis Soror, cum in vrbem venisset, gallico carmine ab auditoribus nostris Salutata est.

Aedificia et res temporales

Collegium Parisiense geminis aedificiis amplificatum est; alterum quia luminibus Sacelli nostri obstruebat, ab Collegij Chollectæj Sociis emptum ac

commodiores in vsus reffectum. Alterum ad hortulj nostri finem exstructum,

Sumptibus Nobilissmj dominj Fouquet, Regij in Supremo Parisiorum Senatu

Procuratoris Generalis, & Summj ærarij Præfecti, qui Superlori anno Bibliothecam

fundauerat. Continet hoc ædificium in infimo ordine ambulationem; vnde per

arcus prospectus est in hortum; in medio aulam recreationj nostorum destinata: in Summo Bibliothecam.

In Collegio Flexiensi perfecta demum area, iamque maturis ad habitationem

ædibus clausa tantum in decus excreuit, vt ad illud in uisendum hospites vndequaue

noui concurrant.

In Molinensi captum est ædificium, in quo Scholæ tres cum Præfectj aulâ & sacristia ad futurum templum destinata in Secundâ consignatione cubicula aliquot, in Suprema Bibliotheca continent: & ad fastigium usque.

(p. 7)

perductum, partim Sumptibus Collegij, partim liberalitate ciuium quorumdam

primariorum, nec non Illustrissimj Præsedis de Mesme, qui olim in hoc Collegio Litteris operam nauauit, Qui quidem Singuli millieros Francos ad Scholarum constructionem dederunt: Antiqua quoque Domus pene mediâ Sui parte collabens murorum ac trabium vitia, restaurata.

Alia quoque Domus hospotalis S^ui Julianj, ex qua Collegium percipit vberes redditus, a fundamentis in integrum restituta est.

In Collegio Hesdiniensj paupere licet, resarciuntur in dies Sarta tecta, domusque magnam

partem in ruinam incumbens, quantum fierj potest instauratur.

Ex aere alieno, quod ante duos circiter annos ad tria pene librarum Turonensium

millia excreuerat, media prope pars, quâ curis, quâ Eleemosynis, hodie dissoluta est.

Aegre tamen hic viuuntur propter assiduas bellorum clades quibus inculta in dies

prædia redduntur quam plurima.

Collegij Compendiensis hoc anno capta est passessio, præsentè Serenissimâ

Regina Matre & Reuerendissimo Episcopo Suessionensi atque adeo in partem

lætitia post biduum Subsecuto Christissimo Rege Ludouico decimoquarto.

Totius foundationis Seriem continent Litteræ Seorsim missæ quas hic retexere

necesse non est.

Supersunt Elogia defunctorum
qui duodecim omnino
numerati Sunt

Pater Nicolaus Jaudonnet, Picto, Coadiutor Spiritualis,
obiit Deppæ in Residentiâ Societatis cuius ipse Superior erat, Sexto
Januarij
atatis anno quinquagesimo Septimo, Societatis trigesimo octauo, cuius
maximam
partem exegit in obeundo Ministri officio per diuersa Collegia Societatis,
Rector etiam
in domo Probationis Rothomagensis, Tertianorum Patrum, vir Strenuus in
audiendis
Confessionibus, visitandis agris, habendis conciunculis & cæteris partibus
nauj operarij :
Mortem prasensisse videtur, huic obeundæ se fortiter accinxit & Sacra-
mentis Ecclesiæ
munitus constanter excepit.
Antonius Caron, Ambianus, Scholasticus approbatus, obiit Venetj,
vndecimo Januarij, ætatis anno vigesimo tertio, Societatis tertio, Miræ
integritatis
qui anno non plus vno in Collegio Venetensi commoratus, in Litteris
multum
profecit, in pietate magis, & quartanâ febri correptus, quae in continuam
degenerauit,
optato tandem fine vitam, integerrimam absoluit.

(p. 8)

Joannes Mallet, Agennensis, Coadiutor temporalis, obiit in Collegio
Parisiensi, vigesimo Sexto Januarij, Atatis anno quinquagesimo primo,
Societatis

trigesimo Faber erat lignarius et in ea arte bene peritus, moribus quietus,
institutj

Sui Studiosus cultor & ad omne opus paratus, licet in deuxâ ætate esset
infirmus atque

inualidus. In Supremo morbo quo feбри & peripneumoniâ laborauit, con-
stantiam

& æquitatem animj præbuit Singularem, Susceptisque Sacramentis Ec-
clesiæ quæ

postulauit ardentem, [Susceptis] ¹⁾ aliquot ante obitum diebus, Sancto fine
tandem

expirauit.

Jacobus le Breton, Rhedonensis, Coadiutor temporalis, obiit Briocj

inter Armoricos duodecimo Martij, ætatis anno Sexagesimo quinto, So-
cietatis

quadragesimo primo. Nullum habet ibj Societas domicilium, Sed additus
erat Socius

vni e Nostris concionatorj, per quadragesimæ ferias inibj verbum Dei
facienti. Cum ex

tussi laboraret, feбри correptus interiit, perceptis Ecclesiæ Sacramentis
tanto Sensu

pietatis, vt odore bonæ famæ totam vrbem impleuerit, quæ certatim ad
eius exequias

---

1) suppression. 削除。

effusa est. Canonicj templi primarij corpus eius in Suo templo Sepulturæ mandauerunt

eique Solemnibus exequiis parentauerunt, comitantibus viris Primariis tam

Clercis quam Laicis, Deo nimirum rependente humilj Seruo, in terrâ, quod eius

virtutes merebantur præter eam coronam quam ej multo vberiozem in Cœlis

destinauit, erat enim, vt eius Rector testatur, Vitâ Innocens, de uotus, obediens,

verecundus & ad omne bonum paratus.

Franciscus Pignot, Issoldunensis. Scholasticus approbatus, obiit Parisiis Sexto Martij, atatis anno vigesimo octauo, Societatis vndecimo, docui-
thumaniores.

Litteras annis pluribus, etiam cum laude & Theologiæ nauabat operam, & in eâ

proficiebat excellentj præditus ingenio. Si valetudo respondisset, nam affecto morbis

corpusculo fuit, toto ferme decursu vitæ, & ante obitum annis duobus, præcordiorum

palpitatione laborauit, quam postea quartana febris ac deinde continua consequuta est,

cum pectoris oppressione. Mortem habebat in votis, ad quam bona & Relligiosa vita

inuitabat, & ad eam deo iuuante peruenit, omnibus Ecclesiæ Sacramentis rite

perceptis.

Ludouicus de Beaureins, Atrebatensis, Scholasticus approbatus,

obiit Parisiis in Collegio, primo Aprilis, ætatis anno vigesimo Septimo,
Societatis nono,
pius & ingenuus Adolescens, feruens Spiritu, modestus, regularum ob-
servator
& omnibus Summopere charus, docuit humaniores Litteras in Collegio
Ambianensj

(p. 9)

Studuit etiam Philosophiæ in Collegio Flexiensj & nunc tertium annum in
iisdem
Studiis ponebat Parisiis, cum morbo correptus malignæ febris cum in-
flammatione
pulmonum decimo die Sacramentis rite procuratus & Jubilæo Alexandri
Septimj
Summj Pontificis obito, munitus, placide quieuit in Domino.
Pater Antonius Hodancq Ambianensis, Coadiutor Spiritualis, obiit
Parisiis in Collegio, decimo Septimo Augustj ætatis anno trigesimo octavo
eo ipso die
quo Societatem ingressus erat ante annos octodecim, Præfectj Con-
uictorum munere
functus, vno ferme anno Sed cum eximia pietatis ac prudentiæ laude
Docuerat
Litteras humaniores & Rhetoricam annis pluribus, pro dignitate, postea
Ministrj munus exercuit, Nostris Summe charus tandem in Conuictorum
gubernatione morbum contraxit, quo Sanguinem ex pectore fudit, & post
menses
aliquot lenta tabe extinctus est, desiderio Sui relicto non modico, propter
Singularem prudentiam, & integritatem, atque vnionem cum Deo, vnde

frequens

erat in genibus, coram Sanctissimo Sacramento modestiâ talj, vt ad pietatem

intuentes incenderet. Obiit plenis Sensibus, dulcia Colloquia Sæpius ad Deum

fundens omnibus Sacramentis rite procuratus.

Pater Jacobus du Val, Pontodomarensis, Coadiutor Spiritualis, formatus, obiit Cadomj quinto Septembris, ætatis anno Sexagesimo quinto, Societatis

quadragesimo quarto, continuis Infirmis exercitus per totum Religiosæ

vitæ curriculum, Sed tamen animum, non despondit & generosâ patientiâ longum hoc Martyrium Superavit. Crebro Super mensam legens in rectorio,

vt pro Infirmis aliis, ipse infirmus hoc munus Suppleret. Mitis & pius erat in conuersatione, erga res Spirituales bene affectus, de quibus creber ej Sermo erat,

cum magnâ mentis teneritudine. Postremo in morbo Sacramenta Ecclesiæ

deuolte postulauit & recepit. Iisque munitus integris animj Sensibus expirauit.

Jacobus Berton, Lotaringus, Coadiutor temporalis, obiit Flexiæ vigesimo primo octobris, ætatis anno quinquagesimo quinto, Societatis Trigesimo :

Faber ferrarius industrius, & vigilans, Emptoris officio Flexiæ functus annis

quindecim cum approbatione. Paupertatis memor & charitatis & vjgilantiæ,

in labolando impiger vt Si quid temporis ab officio liberum haberet
horologiis cudendis
impenderet mirantibus cunctis tantam in affecto corpore constantiam;
exhibuit
etiam patientiæ Specimen in Supremo vitæ Spatio, quo grauiter aegro-
tauit tribus
enim ante obitum annis ægrum anhelitum traxit, ex oppresso pectore &
tandem
exhydropisj & febriculâ consumptus est.

(p. 10)

Philbertus Gueneau Niuernensis, Scholasticus approbatus,
obiit Parisiis in Collegio, Secundo Nouembris, ætatis anno vjgesimo tertio,
Societatis quinto, pius, modestus, compositus, & ea morum honestate;
in communj
congressu vt eum omnes Suspicerent. Docuit Grammaticam Aureliæ
annis,
duobus Sed tertiam grammatices Scholam Parisiis vix mensem vnum
aggressus,
letalj morbo quo per octiduum decubuit fortiter Superato, & Sacramentis
deuote
Susceptis, interiit, magno apud Nostros Suj relicto desiderio.
Pater Leonardus Garreau, Lemouix, quattuor Votorum Professus,
obiit Secundo Septembris, interemptus ab Iroquæis, in noua Franciâ dum
pergeret
ad Hurones. Annos natus erat quinquaginta, ex quibus in Societate
vigintj,
in missione Canadensi Sexdecim posuit, mira Sunt quæ referunt earum

regionum

Patres nostrj de Zelo eius, in animabus Infidelium Deo lucrandis, & laboribus indefessis

de amore crucis & euangelicæ paupertatis, de pietate erga Christum dominum & de

cæteris eius virtutibus, quas ipsi fusius exequentur, hoc vnum de glorioso ejus obitu

Silere non debeo. Cum ab Iroquæis per proditorem contra pacta cum Francis inita

bellum intentatum esset. Nauiculæ quæ aliquot e Nostris vehebant cum huronibus

pluribus Sclopetis et catapultis impetitæ Sunt. Vnde contigit vt glande plumbeâ

traiceretur hic Pater in Spina dorsj, quæ plagâ ingentj vnlnerata atque confracta est,

biduo tamen Superuixit interemptoribus suis beneprecans & necem ignoscens

Suam, & Spoliatus vestibus omnibus ipsoque indusio ac relicto vnico femoralj,

reportatus est in vnam habitationem Societatis quæ in monte Regalj Sita est, cum

acerbissimis doloribus in corpore Sed ineffabilj gaudio in mente, quod Christo

Domino Similis esset in morte nudus & expoliatus & ab omnij Solatio destitutus.

Tandem a Patre Claudio Pitart locj Superiore Solicite habitus & Sacramentis

Ecclesiæ procuratus, beatum Spiritum transmisit in Coelum Relictis

exuuis

corporis Suj in eâ Insula Syluestrij.

Thomas Ruault, Ebroicensis, Coadiutor temporalis, obiit Parisiis in Domo Professa, decimo octauo Decembris, ætatis anno Trigesimo quinto, Societatis

octauo, lugubri casu, labentis in caput tignj ex Superiori tecto, quod incendium

conceperat, in æde Domui nostrae vicinâ, cui extinguendo dum adlaborat, vna cum

aliis Patribus & fratribus, huic ingentj damno Succubuit ; accepto grauj vulnere

in cerebro, quo non statim extinctus est, sed post tres hebdomas decubitus, datis

Signis eximiæ patientiæ, & Susceptis deuote omnibus Sacramentis Ecclesiæ,

(p. 11)

beato fine quieuit. Eminebant in eo virtutes multæ, Charitas in pauperes, quorum

necessitatibus Studiose Subueniebat. Vnde & post obitum eius, acerbe planxerunt.

Pietas erga Deum Sinpularis qua se a turbis Subducebant vt Libros pios legeret,

& in Sui Custodiam incumberet. Exacta regularum omnium custodia, Sed earum

maxime quæ ad officium Janitoris domesticij Spectabant, vnde fiebat vt Superioribus

æque ac inferioribus mire charus & acceptus esset.

Annuaire Litteraire
Provinciale Franciae
Anni Dominij
1656

Cette transcription a été faite sous la direction de Monsieur Jean Mesnard, professeur à l'Université de Paris-Sorbonne, que nous remercions, ainsi que Monsieur Philippe Sellier, professeur à l'Université de Paris-Sorbonne, qui nous a donné de précieuses indications concernant la traduction.

(上記、手稿を解読し、テキストを作成する作業は、パリ・ソルボンヌ大学のジャン・メナール教授の指導の下におこなった。また、同大学フィリップ・セリエ教授からも貴重な教示を受けた。)